

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

16. De officio Primicerij. Sacristæ, & Custodis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

omnes Presbyteros, curam agere animarum, assidue in Ecclesia stare, & ut in Episcopi sui absentia, ad vicem eius, Missarum solemniter celebret, & Collectam dicat, aut cui ipse inuenerit, & cap. Ministerium eodem tit. dicitur: Ministerium Archipresbyteri in eo constituitur, ut diligenti cura provideat ministerium sacerdotum Cardinalium, qui solemniter debent agere officium in communicatione corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi: a sacrosancto die Dominico incipiendo, per omnes horas Canonici: as indeclinabiliter perseuerent, ut opus Dei digna, & sancte perficiatur ab eo, cui committitur. Provideat etiam Archipresbyter vitam sacerdotum Cardinalium, precipue sui obtemperando Episcopi, ne aliquando eadem, aut scurriliter torpeant. Si Episcopus item de fuerit: exceptis his, que prohibita sunt, Archipresbyter provideat cuncta, que in sacerdotii ministerio perfici debent; fontes benedicere; infirmum oleo perungere, poenitentem infirmum consulo Episcopo reconciliare, poenitentiam excois aliis sacerdotibus inungere. In precipuis festiuitatibus, aut ipse celebrationem Missa solemniter implet, aut ad sui iussionem cui committitur, peragat veneranter. Cap. officium, eod. tit. Quando Episcopus Missam canit, debet precipere sacerdotibus, ut induant se vestimentis sacris, & qualiter ad Missam procedant: debet enim precipere custodi Ecclesia, ut in sacratio Christi Eucharistia propter infirmos non desit: debet infirmis providere, & providendo precipere sacerdotibus, ne forte, sine confessione, vel confirmatione corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi moriantur: confessione peccatorum eorum, qui a foris veniunt, recipere cum omnibus sacerdotibus, & exinde per prouisionem Pontificis magnam debet illis adhibere curam ad Christianos quos faciendos, & baptizandos infantes. Hæc ibi.

Quarto quaeritur, Quotuplex sit Archipresbyter? Respondeo, esse duplicem; Vnus vocatur Urbanus, de quo in c. officium, de offic. Archipresbyteri: Officium Archipresbyteri de urbe constat, quando ibi praesul, praesertim, vice eius officium: inchoare, benedictione: presbyteriales in Ecclesia dare; Missam, quando voluerit canere, vel eum de sacerdotibus iussit. Sic eo loci. Hic ergo Archipresbyter perfectus erat cæteris Presbyteris vrbis, in qua erat Sedes Pontificia, & Ecclesia Cathedralis.

Alter vero Archipresbyter est Vicarius, qui iurisdictionem habebat in Presbyteros in singulis pagis, castris, & villis constitutos; de quo in c. ut singula, de officio Archipresbyteri habetur: Ut singula plebes Archipresbyterum habent, propter assiduum erga populum Dei curam, qui non solum imparit vulgi sollicitudinem gerat, verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam in circumspectione custodiat. Nec attendat Episcopus non egeri plebem Archipresbytero, quasi eam ipse gubernare valent: quia est valde idoneus sit, docet tamen, ut sua onera partiatur: & sicut ipse matrici Ecclesia praesit, ita Archipresbyteri praesint plebibus: ut in nullo titubet Ecclesiastica sollicitudo: cunctis tamen referantur ad Episcopum, nec aliquid contra eius decretum ordinare praesumant. Hæc ibi continentur. Vbi Glossa annotauit, Archipresbyterum esse duplicem, Cuiusmodi & Ruralem. Hinc peripicitur causa, ob quam in vna diocesi sint aliquando multi Archipresbyteri: nam erat vnus Urbanus, aut duo, vel tres, cæteri vero Vicarij in castellis, & villis constituti, vt cæterorum Presbyterorum, qui minoribus Ecclesijs praerant, curam haberent. Hinc quoque factum est, vt in Vrbe Roma ecclesie Lateranensi vnus praeficeret Archipresbyter, qui solet esse Cardinalis, & alius ecclesie S. Mariae Maioris, qui Cardinalis idem est, & tertius ecclesie Sancti Petri in Vaticano, qui pariter est Cardinalis: quoniam in huiusmodi ecclesijs Romanus Pontifex aliquando sedet.

Quinto quaeritur, an archipresbyter habeat curam animarum? Respondeo, iure communi, vt ex ijs, quæ diximus, constat, eum habere: nam penes ipsum erat iurisdictionis potestas in reliquos Presbyteros: eorum scilicet, & aliorum factas confessiones audiebat: ipsi erat aliorum cura commissa, vt dicitur in c. officium de officio Archipresbyteri, item ipse piebi, cui praeficiebatur, sacramenta mi-

nistrabat, poenitentium laicorum confessiones excipiebat & eos a peccatis absoluebat.

Sexto quaeritur, An archipresbyteri iurisdictione sit ordinaria, an delegata? Respondeo Gloffa in c. Ut singula, de officio Archipresbyteri ordinariam esse, hoc autem ille colligit ex cap. i. de officio iudicis ordinarij, & ex cap. Ex litteris, de consanguinitate, & affinitate. Nam Archipresbyter iure communi, & ratione sui muneris iurisdictionem habet, ergo habet ordinariam, non delegatam.

Septimo quaeritur, An archipresbyter dignitatem habeat? Respondeo, iure communi habere dignitatem, quæ requiritur in eo, cui causæ aliquæ à Romano Pontifice delegantur, de quo in c. statutum de rescript. in 6. Eam tamen habet quæ requiritur in Conferuatoribus Apostolicis, de quibus in cap. i. 2. & ut. de offic. iud. deleg. in 6. Habet præterea iure communi dignitatem quatenus dignitatis nomine beneficium ecclesiasticum significatur, quoniam vt diximus, Archipresbyter inter eos, qui dignitate sunt præditi, numeratur. Vlt tamen, & consuetudine multis in locis nullam iurisdictionem; aut dignitatem habet in foro iudiciali, siue contentioso; nullumque territorium, in quo suam potestatem exerceat, sed tantum curam plebis sibi commissæ, in ijs quæ pertinent ad sacramenta.

Octauo quaeritur, An archipresbyter Urbanus à casibus Episcopo reseruatis possit absolvere? Respondeo, cum Hostiensis, & Ioanne Andrea, quos citat, & sequitur Siluest. in verbo, Archipresbyter. q. 2. iure communi & ratione sui muneris non posse, nisi expressio Episcopi consensu.

Quares, An à peccatis quæ Episcopo reseruata non sunt, possit absolvere omnes, qui in vrbem ex eadem tamen diocesi veniunt? Respondeo, posse, vt ex superioribus patet.

Nono quaeritur, An archipresbyter Vicarius iure omnes absoluat, qui ex tota sui episcopi diocesi ad ipsum accedunt? Respondeo, ratione sui muneris, & officij non posse, quoniam, vt ex c. vlt. de off. Archipresbyteri constat, iurisdictionem tantum habet in plebem sibi commissam.

Decimo quaeritur, An archipresbyter Vicarius habeat ius, & auctoritatem instituendi eos, qui à Patronis Ecclesiarum, quarum ipse curam habet, nominantur, designantur, & offeruntur? Respondeo, eos iure communi nullum habere ius & auctoritatem, nisi tantum alicubi, vt in archiepiscopatu Florentino pro eius ecclesie more, & consuetudine; teste Siluestro in verbo, Archipresbyter quaestione quinta.

Hoc loco quaeri etiam poterat, Quotus ætatis annus in Archipresbytero requiratur? Quans etiam, & quanta literatura & scientia? Quis ordo sacer. An item in sua Ecclesia commorari, & rendere debeat? an aliud beneficium simile, vel dissimile simplex, vel curam animarum, vel dignitatem habens in eadem Ecclesia, vel diocesi obinere queat; sed ad hæc omnia inferius suo locu commodius respondebo.

CAP. XVI.

De officio Primicerij, Sacristæ, & Custodis.

PRIMO Quaeritur, Quisnam Primicerij nomine intelligatur in iure Canonico? Sciendum est, olim in ecclesia Cathedrali fuisse Cantorum scholam institutam, quorum munus erat officia diuina, horarias preces in choro pie & studiose cantare, vt diuina laudes religiose celebrarentur. Huic scholæ vnus praeficiebatur, cuius cura, studio, & opera clerici ad cantum, & Chorum destinati docebantur, vt in sacrorum librorum lectionibus, & in diuinis officijs, & preceationibus ecclesiasticis probe exercitati essent. Hic igitur Praefectus, Primicerius appellari coepit. Sciendum etiam est Primicerium dici eum, qui in quocunque ordine primum locum obtinet. In Nouella constituitur. & sepius repetitur Notariorum Primicerius,

id est,

id est, primus, & Primicerius fabricæ, l. 2. C. de fabricenfib. lib. 11. Primicerius domesticorum, protectorum, equitum, l. 2. §. 1. vlt. C. de domesticis & protectores. Primicerius mensurum, l. 1. C. de mensuris lib. 12. Primicerius in officio præfectorum Prætorio apud Veget. l. 2. c. 21. Primicerius protectorum apud Ammianum Marcell. lib. 18. Primicerius Exceptorum, Primicerius singulariorum, Primicerius Augustalium, Primicerius scriinarum, Primicerius deputatorum, Primicerius sacri cubiculi. l. 1. qui à præbitione. tyro in C. Theodosian. & apud Cassiodor. lib. 11. varia. Sic Primicerius legionum apud Guald. Episcopum Tyri lib. 2. de bello sacro. ca. 19. Sic Primicerius defensorum, & Cardinalis Primicerius apud Luitprandum lib. 6. de reb. per Europam gestis. Sic S. Augustin. vocat Stephanum Primicerium martyrum ser. 21. de tempore. Is qui Primicerium in quocunq; ordine sequebatur, dicebatur Secundicerius, & qui post hunc erat Tertiocerius, in Rubrica de Primicerio, & Secundicerio. prout constat in l. 1. C. de præpos. agen. in rebus. Aliquando Primicerius dicebatur Notarius principis, qui cæteris honoris gradu antecedebat: antiqui enim in ceratis tabulis scribebant. In præsentī loco Primicerium, vocamus eum, qui erat Præfectus scholæ Cantorum.

Secundo queritur, Quod munus, & officium Primicerij sit, in c. 1. De officio Primicerij habetur: *Ve Primicerius sciat se esse sub Archidiacono, sicut & Archiepiscopus, & ad eius curam specialiter pertinere, ut præsit in docendo Diaconus, vel reliqua gradibus Ecclesiasticis in ordine positus: ut ipse disciplina, & custodia insistant, sicut pro animabus eorum coram Deo rationem esse redditurus: & ipse Diaconus donet lectiones, qua ad nocturna officia clericorum pertinent: & de singulis studium habeat: ut in quacunque re capacem sensum habuerit, absque ulla vacet negligentia: aut à quo ipse iussit, instruantur.* Hæc eo loco.

Tertio queritur, an Primicerius sit Beneficiarius, habens dignitatem, vel saltem personatum? Respondeo, esse: nam Primicerius dignitate præditus est, vbiunque reperitur, eo quod in choro, confellu, comitijs Canoniorum, & suffragijs ferendis gradum, & ordinem honorificum habeat. Quare quæ statuuntur in cap. De multa. de præben. & in Extravagan. Execrabilis, de præben. Ioannis vigesimo secund. & in cap. super specula, ne clerici, vel Monachi, in Primicerio locum habeant, ut ibi Doctores testantur.

Quarto queritur, Quem Sacristam ius Canonicum appelle? Respondeo, in hunc modum: Idem meo iudicio videtur, esse Sacrista, qui nunc in Ecclesijs solet Theaurarius nominari, quoniam veriusque videtur esse idem munus, & officium, ut colligi videtur ex cap. Periculis. §. ad Theaurarium. dist. 25.

Quinto queritur, Quæ sint Sacristæ, siue Theaurarij partes, & munera? Respondeo in c. 1. de offi. Sacristæ, sic haberi: *Sciat Sacrista se subiectum Archidiacono, & ad eius curam pertinere custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum Ecclesiasticorum, seu totius thesauri Ecclesiastici: nec non qua ad luminaria pertinent, siue in cera, siue in oleo.* Sic ibi. Huius etiam munus est, singulis operarijs ab Ecclesia conductis debita stipendia reddere. Alicubi Theaurarius dicitur esse Sacellarius, à paruo nimirum sacco quem ferebat secum, vel habebat, ad pecunias Ecclesiæ in eo reponendas, & asseruandas.

Sexto queritur, an Theaurarius dignitatem vel personatum habeat? Respondeo, habere: quia in choro, confellu, comitijs & suffragijs ferendis gradum, & locum honorificum habet.

Septimo queritur, Quisnam Custodis nomine accipiat in iure? Respondeo, in cap. 1. de officio Custodis, sic haberi: *Custos Ecclesiæ, cui ea quæ Ecclesiæ competunt, custodienda committuntur, oportet ut sui Archidiaconi iussioni in cunctis obediat: in cunctis horis signa timpanulorum pulsanda, ipso Archidiacono iubente, ab eo pulsantur: pallia, vel linteamina altaris, seu cuncta vasa Ecclesiæ indifferenter custodiat; lampades, & laternas in accendendo, seu extinguendo perisigil xistat: no aut supra modum lucendo oleum deperat: aut mi-*

nus lucendo obscurior sit Ecclesiæ, & capite sequenti: *Ita est etiam curare, ne desit panis, & vinum ad sacrosanctam Altaris hostiam immolandum, item, ne thorvis copia vniquam desideretur. Archidiacono item annuente, elemosinas, ac ceteras omnes oblationes, dum Episcopus abest, in fratres distribuere potest. Præterea, in cap. 1. eod. tit. habetur: [Si Custos ignavum se in suo officio, & munere obeundo ostenderit, & ab Archidiacono monitus, & correptus non resipuerit, ab eo officio per Episcopum submouetur, alio magis idoneo in eius locum suffecto.]*

Octavo queritur, an Custos sit idem, qui Sacrista, & Theaurarius? Vt enim hæcenus diximus, veriusque eadem partes, & munera videntur esse. Aiunt quidam esse eundem, id colligentes ex eo, quod in cap. Custos 2. de offic. Custodi dicitur: *Ita res, Archidiaconus, Archiepiscopus, Custos, sunt tres Ecclesiæ columna: ergo Custodis appellatione intelligi videtur ipse Sacrista, siue Theaurarius.* Certe pro varietate Ecclesiarum, & locorum videtur nunc idem dici Sacrista, nunc Theaurarius, nunc Custos.

CAP. XVII.

De Decano.

Primo queritur, Quænam iura Canonica Decanum nominant? In toto iure Canonico nullus extat titulus de officio Decani, quare totum eius munus, auctoritas, & potestas ex consuetudine, & more pendet. Decani fit mentio in ca. Dilectus, de Appellat. c. Dilecti, de sententia communi in sexto. c. Dilectus 3. de Præben. c. Constitutus, c. Constitutus, de appellat. At in c. Ad hæc, de offic. Archidiacon. habetur, Archiepiscopos alicubi vocari Decanos. Et certe cap. in cap. di. 50. §. c. 1. & 2. dist. 60. Archiepiscopi vocantur Decani. Sed nos in præsentī Decanum accipimus, ut ab Archiepiscopo distinctum. Porro, teste Hesliensis in c. Dilecti, de appellat. in omnibus fere Ecclesijs Franciæ, & Hispaniæ, consuetudine receptum est, ut is, qui præsit toti canonicorum collegio, in choro, in confellu, comitijs, & suffragijs ferendis, Decanus vocetur; cum tamen in Ecclesijs quibusdam non Decanus, sed Præpositus nominetur, qui toti canonicorum collegio præficitur.

Secundo queritur, an Decanus iure canonico habeat dignitatem, vel personatum? Respondeo, illum habere: ut colligitur ex capit. paulo ante productis, & super specula, ne clerici, vel Monachi. Proinde iura quæ continentur in cap. De multa, de præben. & in Extravagan. Ioannis 22. Execrabilis, de præben. & in cap. super specula, ne clerici vel Monachi, in Decano locum habeant.

Tertio queritur, an Decanus habeat iurisdictionem: ita vt excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiam ferre possit? Respondeo, Decanum consuetudine eam iurisdictionem in multis Ecclesijs habere; nam ut constat ex c. Dilectus, de appellat. Decanus, de quo ibi agebatur, poterat sacris interdicitur: & c. Dilectus, de sentent. excommuni in sexto, Decanus ille poterat excommunicationis poenam irrogare: & ex c. Irrefragabili. §. Excessus, de offi. iud. ordin. in sexto. Canonicorum collegium, cui Decanus præest, poterat sacris interdicitur civitati.

Quarto queritur, an Decani iurisdictione sit ordinatis, vbi eam habet? Glossa in c. Cum ob Ecclesiarum de offi. iud. ordin. censet, iurisdictionem Prælatorum Episcopo inferiorum esse etiam ordinariam, cum eam habeant. Quidquid sit; Decanus consuetudine ordinariam iurisdictionem habet, non delegatam.

Quinto queritur, an Decanus habeat curam animarum? Respondeo, habere: vt enim paulo ante dixi, est toti canonicorum collegio præfectus, & in canonicos, & alios clericos iurisdictionem habet; at iurisdictione in clericos, ut indicat cap. Dudum 2. De præben. est eo ipso cum cura animarum coniuncta.